

Brussel, 30 maart 2021

Verslag 2021/02 - Verslag aan de regering

Uitgebracht op eigen initiatief

Artikel 111 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Voorstel van begrotingscontrole 2021

Inhoud

Samenvattend	1
1 Ontvangsten	2
2 Voorafnames	5
3 Te financieren behoeften	7
4 Eindsaldo	8

Samenvattend

Het geconsolideerde eindresultaat voor 2021 is in het voorstel van begrotingscontrole negatief. Het Comité merkt op dat dit, net zoals in 2020, toe te schrijven is aan de budgettaire impact van de Coronacrisis op het stelsel.

Gegeven de eerdere beslissing om het mechanisme van de evenwichtsdotatie voor onbepaalde duur te verlengen¹, gaat het Comité ervan uit dat het in 2021 opnieuw zal kunnen worden aangewend om het verwachte tekort als gevolg van de Coronacrisis in het stelsel te ondervangen. Zo niet zal men er op een andere manier voor moeten zorgen dat de budgettaire impact van de Coronacrisis in het zelfstandigen- en het werknemersstelsel op eenzelfde wijze kan worden ondervangen².

Het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen wenst de aandacht van de regering te vestigen op onderstaande elementen in het voorstel van begrotingscontrole 2021 voor het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen.

¹ Zie o.m. ABC-advies 2020/20 van 3 november 2020 'Ontwerp van programmawet'

² Zie ook ABC-advies 2020/11 van 2 juli 2020 'Impact van de tijdelijke crisismaatregelen voor zelfstandigen op het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen'

1 Ontvangsten

De totale ontvangsten worden in het voorstel van begrotingscontrole 2021 geraamd op ongeveer 7,9 miljard EUR (tabel 1) en liggen hiermee 88,8 miljoen EUR lager dan de ramingen opgenomen in het definitief begrotingsontwerp 2021. Dit verschil is in hoofdzaak te wijten aan een lagere inschatting van de overheidsfinanciering (- 81,2 miljoen EUR) en in minder mate van de bijdragen (- 5,2 miljoen EUR) en de financiële opbrengsten (- 2,4 miljoen EUR).

Tabel 1. Geraamde ontvangsten Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2021

	Definitief begrotingsontwerp 2021	Voorstel van begrotingscontrole 2021	Vershil
Bijdragen	4.290.373.012	4.285.201.068	-5.171.944
Overheidsfinanciering	3.604.028.656	3.522.857.000	-81.171.656
Diverse ontvangsten	2.540.105	2.540.105	0
Financiële opbrengsten	52.772.738	50.330.385	-2.442.353
Totale ontvangsten	7.949.714.511	7.860.928.558	-88.785.953

Bron: Dienst Financiën RSVZ

Het Comité wenst voor de ontvangstenzijde onderstaande zaken op te merken.

1.1 Bijdragen

In het voorstel van begrotingscontrole werden de ramingen van de ontvangsten uit bijdragen aanzienlijk bijgesteld (tabel 2), m.n. voor wat betreft de inkomsten uit :

- sociale bijdragen (+ 47,0 miljoen EUR);
- de vennootschapsbijdrage (- 50,7 miljoen EUR).

Tabel 2. Geraamde ontvangsten uit bijdragen Globaal Financieel Beheer, in EUR , 2021

	Definitief begrotingsontwerp 2021	Voorstel van begrotingscontrole 2021	Vershil
Sociale bijdragen	4.037.438.668	4.084.431.950	46.993.282
Vennootschapsbijdragen	241.934.344	191.269.118	-50.665.226
Bijdragen PMP	7.500.000	6.000.000	-1.500.000
Bijdragen P2P	3.500.000	3.500.000	0
Totale ontvangsten	4.290.373.012	4.285.201.068	-5.171.944

Bron: Dienst Financiën RSVZ

Sociale bijdragen

Het basisbedrag van de sociale bijdragen (tabel 3) ligt in het voorstel van begrotingscontrole 16,1 miljoen EUR lager dan aanvankelijk begroot³ als gevolg van een herberekening van de regularisatiebijdragen. Er werd immers beslist voor de gebruikelijke parameters geen rekening te houden met het jaar 2020 gezien het uitzonderlijk karakter ervan. Alle gebruikte parameters berusten daarom steeds op het gemiddelde van de jaren 2015-2019, m.u.v. de regularisatiebijdragen. Hier werd verondersteld dat 50% van het gemiddeld regularisatiebedrag van 2015-2019 ontvangen zou worden, dit heeft als resultaat een verslechtering in het basisbedrag van de geraamde bijdragen van 16.152.286 euro.

Daar staat tegenover dat men er in de nieuwe raming van uitgaat dat de globale impact van de coronamaatregelen⁴ op de bijdrage-ontvangsten 2021 minder groot zal zijn (63,1 miljoen EUR) dan vooropgesteld in het definitief begrotingsontwerp. Dit is het gevolg van een herberekening van de coronamaatregelen op basis van de meest recente gegevens :

- het uitstel van bijdragen : 40% van de uitgestelde bedragen van 2020 zou in 2021 geïnd worden;
- de mogelijkheid tot aanwenden van een afbetalingsplan voor de uitgestelde bijdragen 2020 : de berekening werd verfijnd en men gaat ervan uit dat 20% van de betrokken zelfstandigen hierop beroep zullen doen.
- de mogelijkheden tot uitstel en vrijstelling van betaling volgens de vereenvoudigde aanvraagprocedures voor wat betreft de verschuldigde bijdragen van het 1ste semester 2021;
- het inningspercentage (het gemiddeld percentage van de jaren 2015-2019), werd gecorrigeerd met -2%.

Er dient opgemerkt dat de uitgestelde bijdragen 2020 ten vroegste vanaf 31 maart 2021 verschuldigd zijn. Het is dan ook denkbaar dat zelfstandigen pas dan ten volle zullen willen terugvallen op een afbetalingsplan. Het Comité acht het daarom aangewezen om de evoluties ter zake in de komende periode op te volgen.

Tabel 3. Geraamde inkomsten uit sociale bijdragen, Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2021

	Definitief begrotingsontwerp 2021	Voorstel van begrotingscontrole 2021	Vershil
Bijdragen zelfstandigen	4.333.479.510	4.317.327.224	-16.152.286
Sociale bijdragen begin activiteit	-34.220.453	-34.220.453	0
Vrijstelling kwartaal van stopzetting van activiteit na wettelijke pensioenleeftijd	-220.206	-220.206	0
Wijziging gelijkstelling studiejaren	21.079.918	21.079.918	0
Hervatten van activiteit na arbeidsongeschiktheid + 65 jaar	783.971	783.971	0
Impact maatregelen corona	-283.464.072	-220.318.504	63.145.568
Totaal	4.037.438.668	4.084.431.950	46.993.282

³ Dit bedrag houdt voor 2021 geen rekening met (eventuele) automatische verzakingen van de verhogingen in geval van laattijdige bijdragebetaling.

⁴ Die in mindering moet worden gebracht van het basisbedrag van de sociale bijdragen.

Vennootschapsbijdragen

Er was de voorbije maanden een belangrijke stijging van het aantal vennootschappen (+ 10.117 eenheden t.o.v. november 2020). Hierdoor steeg het basisbedrag met 5,1 miljoen EUR.

Terzelfdertijd dient voor 2021 rekening te worden gehouden met een daling van de ontvangsten (- 55,7 miljoen EUR) als gevolg van :

- een wijziging van de uiterlijke betaaldatum voor de vennootschapsbijdrage 2021 (- 49,2 miljoen EUR). In het kader van de coronacrisis werd die datum verschoven van 30 juni naar 31 december 2021.;
- een mogelijke toename van het aantal faillissementen en stopzettingen ten gevolge van de coronacrisis (- 6,5 miljoen EUR).

Rekening houdend met het voorgaande, moest het totaalbedrag van de vennootschapsbijdragen in het voorstel van begrotingscontrole naar beneden worden herzien met 50,7 miljoen EUR.

Tabel 4. Geraamde inkomsten uit vennootschapsbijdragen in EUR, 2021

	Definitief begrotingsontwerp 2021	Voorstel van begrotingscontrole 2021	Vershil
Bijdragen van vennootschappen	241.041.398	246.140.096	5.098.698
Uitstel van betaling (2020)	18.971.051	18.971.051	0
Uitstel van betaling (2021)	-	-49.228.019	-49.228.019
Faillissementen Post-Corona	-18.078.105	-24.614.010	-6.535.905
Totaal	241.934.344	191.269.118	-50.665.226

Bron: Dienst Financiën RSVZ

1.2 Overheidsfinanciering

In vergelijking met het definitief begrotingsontwerp is er in het voorstel van begrotingscontrole sprake van een lagere inschatting van de overheidsfinanciering (- 81,2 miljoen EUR) :

- het bedrag van de jaarlijkse rijkstoelage werd naar beneden herzien in functie van de evolutie van de gezondheidsindex⁵ (- 2,0 miljoen EUR).
- het bedrag van de alternatieve financiering werd verminderd als gevolg van het terugschroeven van het voornemen om een deel van de middelen verkregen in het kader van de nieuwe effectentaks⁶, aan te wenden voor de financiering van de globale beheren⁷. De Raad van State bracht op 9 december 2020 immers een negatief advies uit inzake van de aanwending van deze middelen ten behoeve van de sociale zekerheid. Het bedrag van 79,2 miljoen EUR aan inkomsten

⁵ Het bedrag van de rijkstoelage voor het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen werd in 2017 vastgelegd op 369.774.000 € en wordt jaarlijks aangepast aan de gezondheidsindex.

⁶ De nieuwe effectentaks die in werking treedt op 26 februari 2021 vervangt de eerdere effectentaks, die op 17 oktober 2019 werd vernietigd door het Grondwettelijk Hof. Effectenrekeningen met een (gemiddelde) waarde van meer dan € 1.000.000 zullen worden onderworpen aan een taks van 0,15%.

⁷ De algemene begrotingstoelichting 2021 voorzag dat 19,9% van de opbrengst zou worden toegewezen aan het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen als onderdeel van de alternatieve financiering.

uit effectentaks dat werd voorzien⁸ in het definitief begrotingsontwerp 2021, is daarom niet meer opgenomen in het voorstel van begrotingscontrole.

Tabel 5. Geraamde ontvangsten uit overheidsfinanciering Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR,

	Definitief begrotingsontwerp 2021	Voorstel van begrotingscontrole 2021	Vershil
Rijkstoelage	681.868.000	679.868.000	-2.000.000
• Jaarlijkse rijkstoelage	384.268.000	382.268.000	-2.000.000
• Evenwichtsdotatie	297.600.000	297.600.000	0
Alternatieve financiering	2.922.160.656	2.842.989.000	-79.171.656
Overheidsfinanciering	3.604.028.656	3.522.857.000	-81.171.656

Bron: Dienst Financiën RSVZ

1.3 Diverse ontvangsten

Volgens het fiscale luik van de Programmawet van 1 juli 2016 heeft het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen recht op een kwart van de fiscale ontvangsten uit de platformeconomie. De middelen moesten dienen ter compensatie van de bijdragenontvangsten die het zelfstandigenstelsel zou derven als gevolg van de gunstregeling.

Het Comité wijst erop dat er tot op heden nog steeds geen financiële stroom tot stand werd gebracht om deze middelen over te maken aan het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen. Het vraagt nogmaals dat de nodige initiatieven zouden worden genomen om ervoor te zorgen dat het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen alsnog de compenserende middelen ontvangt waarop het volgens de hogergenoemde programmawet recht heeft.

2 Voorafnames

In het voorstel van begrotingscontrole 2021 bedragen de globale voorafnames 320,1 miljoen EUR (tabel 6). Het Comité wenst hierbij de aandacht te vestigen op volgende elementen.

Ten eerste brengt het in herinnering dat in 2021 een besparing van 150 miljoen EUR wordt doorgevoerd op de werking van de federale overheid. Deze bezuiniging zal worden gerealiseerd via een lineaire besparing van 2% op de personeels- en de werkingskredieten van de instellingen^{9,10}. Een bijkomende

⁸ overeenkomstig de begrotingsnotificaties 2021

⁹ Dit percentage wordt verminderd tot 0,89 % voor departementen waar in het kader van het regeerakkoord werd geherinvesteerd of de departementen die in belangrijke mate de sanitaire crisis moeten bestrijden.

¹⁰ Begrotingsnotificaties van 23 oktober 2020 en de beleidsverklaring van 30 oktober 2020 van de staatssecretaris van Begroting en Consumentenbescherming.

besparing van jaarlijks 150 miljoen EUR voor de federale overheid is voorzien voor de periode 2022 – 2024, zonder dat de precieze modaliteiten ervan reeds gekend zijn^{11,12}. Het Comité merkte eerder¹³ op dat:

- deze maatregel voor de Openbare Instellingen van Sociale Zekerheid (OISZ-en) een verderzetting betekent van het besparingsbeleid dat reeds geruime tijd geleden werd ingezet en waarvan het ABC in het verleden meermaals heeft aangegeven dat dit een goede werking van het RSVZ dreigt te ondergraven. Sedert 2012¹⁴ vestigt het Comité in zijn begrotingsverslagen regelmatig de aandacht op de negatieve gevolgen van de opgelegde besparingen voor de uitvoering van kernopdrachten van het RSVZ.
- deze besparingen worden doorgevoerd bovenop de jaarlijkse onderbenutting die sinds 2012 aan de Openbare Instellingen van Sociale Zekerheid wordt opgelegd en die het voorwerp uitmaakt van een maandelijkse monitoring¹⁵.

Het Comité herhaalt zijn bezorgdheid over de impact van deze opeenvolgende cumulatieve besparingsoperaties voor de goede werking van het RSVZ. Gegeven de uiteenlopende uitdagingen waarmee het RSVZ op dit moment (i.c. impact van de Coronacrisis) maar ook in de toekomst (pensioen, sociale fraude, databeheer, etc.) wordt geconfronteerd, dreigt de aangehouden budgettaire behoedzaamheid waaraan het RSVZ samen met de andere OISZ-en onderworpen wordt, voor de instelling een steeds grotere hinderpaal te vormen voor de performante uitoefening van haar kernopdrachten en voor de realisatie van haar ambities. Het Comité is ongerust dat dit finaal ten koste kan gaan van een goede dienstverlening aan de zelfstandigen.

Het Comité brengt ten tweede in herinnering dat het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen sinds oktober 2015 in het kader van de maatregelen tot consolidatie van de financiële activa o.m. verplicht is om een deel van de financiële reserves onder te brengen in staatspapier¹⁶. Als gevolg hiervan werd een deel van de middelen van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen omgezet in lineaire obligaties (OLO's). Het Comité stelt vast dat :

- er sinds juni 2020 negatieve rentevoeten van toepassing zijn op de lineaire obligaties (OLO's) met een looptijd van 10 jaar.
- de effectentaks die in februari 2021 van toepassing werd (cf. supra), ook van toepassing is op de middelen die het Globaal Financieel Beheer heeft ondergebracht op effectenrekeningen. Er wordt verwacht dat dit in 2021 voor het stelsel een kost van 2,8 miljoen EUR zal betekenen.

Beiden verminderen de netto-opbrengst van deze beleggingen.

¹¹ De besparingen in de periode 2022-2024 zullen niet per definitie een lineair karakter hebben. Aan de verschillende colleges van voorzitters of administrateurs-generaal zal tegen eind februari 2021 ten laatste een uitgewerkt voorstel worden gevraagd om jaarlijks 150 miljoen euro bijkomend te besparen vanaf 2022 tot 2024.

¹² Beleidsverklaring van 30 oktober 2020 van de staatssecretaris van Begroting en Consumentenbescherming omzendbrief (CT/433/2020/27/160-B) van 11 december 2020.

¹³ ABC-verslag 2021/01 'Tweede actualisatie van de begroting 2020 – Definitief begrotingsontwerp 2021' van 15 januari 2021

¹⁴ Verslag 2012/03 van 5 juli 2012 'Actualisering van de begroting 2012 – Voorafbeelding van de begroting 2013 – Meerjarenramingen 2014-2016'

¹⁵ Zie ook diverse begrotingsverslagen ABC sinds 2012

¹⁶ Tot dan had het stelsel herhaaldelijk een afwijking gekregen op deze verplichting die reeds in de tweede helft van de jaren '90 werd ingevoerd.

Tabel 6. Geraamde voorafnames Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2021

	Definitief begrotingsontwerp	Voorstel van begrotingscontrole	Vershil
Administratiekosten	118.028.330	117.848.049	-180.281
• RSVZ	81.355.469	81.355.469	0
• Diensten derden	35.826.310	35.647.261	-179.049
• Diverse uitgaven RSVZ	846.551	845.319	-1.232
Financiële lasten	52.800.000	35.134.557	-17.665.443
• Lasten op OLO-portefeuilles	52.800.000	32.300.000	-20.500.000
• Taks op portefeuille RSVZ	-	2.834.557	2.834.557
Transfer RIZIV	167.110.634	167.110.634	0
Totale voorafnames	337.938.964	320.093.240	-17.845.724

Bron: Dienst Financiën RSVZ

3 Te financieren behoeften

De te financieren behoeften worden in het voorstel van begrotingscontrole 2021 geraamd op 10,2 miljard EUR (tabel 3) en liggen hiermee bijna 1,5 miljard EUR hoger dan in het definitief begrotingsontwerp. Het verschil wordt bijna integraal verklaard door een verlenging van de tijdelijke crisismaatregelen overbruggingsrecht¹⁷, op dit ogenblik voorzien tot 30 juni 2021.

Tabel 7. Geraamde behoeften van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2021

	Definitief begrotingsontwerp	Voorstel van begrotingscontrole	Vershil
Pensioenen	4.224.651.228	4.190.490.293	-34.160.935
ZIV-geneeskundige verzorging	2.740.152.000	2.734.081.000	-6.071.000
ZIV-uitkeringen	611.523.000	605.944.000	-5.579.000
Overbruggingsrecht (klassiek)	7.677.793	8.247.245	569.452
Vaderschaps- en geboorte-uitkering	16.745.251	16.745.251	0
Dienstencheques – Moederschapshulp	5.746.708	6.102.538	355.830
Uitkering voor mantelzorg	2.726.664	2.867.971	141.307
Overdracht van pensioenrechten – EG	1.800.000	1.400.000	-400.000
Asbestfonds	115.000	115.000	0
Welvaartsaanpassingen	44.000.000	55.719.000	11.719.000
Uitgaven tijdelijke corona-maatregelen	1.003.636.507	2.533.541.932	1.529.905.425
Totale te financieren behoeften	8.658.774.151	10.155.254.230	1.496.480.079

Bron: Dienst Financiën RSVZ

¹⁷ Zowel het crisisoverbruggingsrecht als de tijdelijke versoepelingen aan het klassieke overbruggingsrecht.

4 Eindsaldo

Het geconsolideerde eindresultaat voor 2021 is in deze begrotingsoefening negatief. Het Comité merkt op dat dit, net zoals in 2020, toe te schrijven is aan de budgettaire impact van de Coronacrisis op het stelsel.

Gegeven de eerdere beslissing om het mechanisme van de evenwichtsdotatie voor onbepaalde duur te verlengen¹⁸, gaat het Comité ervan uit dat het in 2021 opnieuw zal kunnen worden aangewend om het verwachte tekort als gevolg van de Coronacrisis in het stelsel te ondervangen. Zo niet zal men er op een andere manier voor moeten zorgen dat de budgettaire impact van de Coronacrisis in het zelfstandigen- en het werknemersstelsel op eenzelfde wijze kan worden ondervangen¹⁹.

Het Comité brengt in herinnering dat het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in de jaren voorafgaand aan de crisis geen evenwichtsdotatie kreeg toegekend omdat het telkens een positief eindsaldo vertoonde. Dat het mechanisme van de evenwichtsdotatie in 2020 voor het eerst sinds de invoering van de nieuwe financieringswijze van de sociale zekerheid in 2017 moest worden toegepast ten behoeve van het zelfstandigenstelsel, was volledig te wijten aan de financiële impact van de sanitaire crisis.

Tabel 8. Saldo van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2021

	Definitief begrotingsontwerp	Voorstel van begrotingscontrole	Vershil
Ontvangsten	7.949.714.511	7.860.928.558	-88.785.953
Voorafnames	337.938.964	320.093.240	-17.845.724
Te financieren behoeften	8.658.774.151	10.155.254.230	1.496.480.079
Geconsolideerd eindsaldo	-1.046.998.604	-2.614.418.912	-1.567.420.308

Bron: Dienst Financiën RSVZ

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 30 maart 2021:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter

¹⁸ Zie o.m. ABC-advies 2020/20 van 3 november 2020 'Ontwerp van programmawet'

¹⁹ Zie ook ABC-advies 2020/11 van 2 juli 2020 'Impact van de tijdelijke crisismaatregelen voor zelfstandigen op het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen'